

اکولوژی و اثرات متقابل زیست محیطی در آبی پروری**بررسی ماکروبتوزهای رودخانه بهمشیر در محل ورودی آب به سایت پرورش میگوی وانامی در چوئنده آبادان**

فرحناز کیان ارثی - سیمین دهقان مدیسه - فوزیه اسماعیلی - جمیل بنی طرفی زادگان

پژوهشکده آبی پروری جنوب کشور

Farahnaz.kianersi@gmail.com

کلمات کلیدی: رودخانه بهمشیر، ماکروبتوزها، میگوی وانامی

مقدمه:

رودخانه بهمشیر یکی از شاخه های کارون می باشد که به اروند رود وصل شده و بعد از گذر از آبادان به خلیج فارس می ریزد. مصب بهمشیر تحت تاثیر حرکات جزر و مدی آب خلیج فارس قرار می گیرد بطوریکه وقتی که جریان بهمشیر خیلی کم باشد اثر جزر و مد آب از طریق بهمشیر تا نزدیک شهر اهواز مشاهده می گردد. نمونه برداری از ماکروبتوزها در چهار فصل سال ۱۳۹۲ با استفاده از گرب صورت گرفته است. در طول دوره بررسی جمعا ۷ گونه شناسایی شده است که دو کفه ایها با تعداد ۲۵۵۲ عدد در متر مربع بیشترین فراوانی را در بین گروهها داشته اند.

مواد و روشها:

نمونه برداری از بنتوزها با استفاده از گرب با ابعاد ۱۵/۵ صورت گرفته است. نمونه ها در محل با استفاده از الک با چشمه ۵۰۰ میکرون شستشو شده و با استفاده از الکل صنعتی ۹۰٪ فیکس و در آزمایشگاه با رزبنگال ۱ گرم در لیتر رنگ آمیزی و توسط استریومیکروسکوپ مطالعه و سپس نمونه ها بر اساس تعداد در مترمربع محاسبه گردیده است (Holme & McIntyre, 1984). بررسی آماری با استفاده از برنامه کامپیوتری Excel و آنالیز واریانس یک طرفه داده ها (ANOVA) انجام شده است.

نتایج و بحث:

بنتوزها موجوداتی هستند که در سوبسترای بستر دریاچه ها، استخرها و رودخانه ها به سر می برند کیفیت آب، سطح بستر، میزان غذایی در دسترس، اندازه ذرات رسوبات بستر و میزان مواد آلی از فاکتورهای مهم در فراوانی و پراکنش بنتوزها است. در طول این دوره بررسی جمعا ۷ گونه متعلق به خانواده Dreissenssiidae sphaeriidae, Veneridae, Unionidae و Physidae و یک گونه از کرمهای حلقوی Naididaet و لارو، Tabanidae شناسایی شده است که فراوانی گروههای مختلف ماکروبتوز در طول دوره بررسی در جدول ۱ ارائه گردیده است. در بین گروههای شناسایی شده دو کفه ای sphaeriidae با تعداد ۲۵۵۲ عدد در متر مربع بیشترین

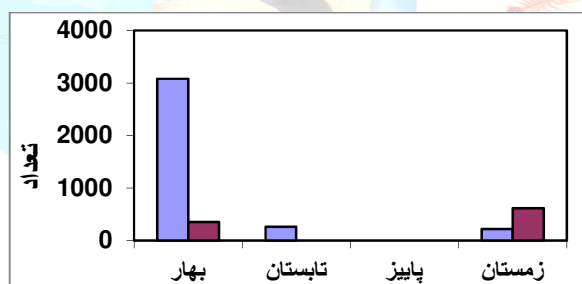
فراوانی را داشته‌اند (جدول ۱). همچنین تغییرات فراوانی در فصول مختلف نمونه برداری در دو ایستگاه رودخانه بهمنشیر نشان می‌دهد که بیشترین تعداد در بهار و ایستگاه ۱ و حداقل آن در فصل تابستان در ایستگاه دو و فصل پاییز در هر دو ایستگاه یک و دو است (نمودار ۱). مقایسه درصد فراوانی گروههای ماکروبتوزی در دو ایستگاه نشان می‌دهد که در ایستگاه ۱ sphaeriidae با ۷۲٪ درصد، و در ایستگاه

۲ Unionidae با ۵۹ درصد بیشترین حضور را داشته‌اند (نمودار ۲).

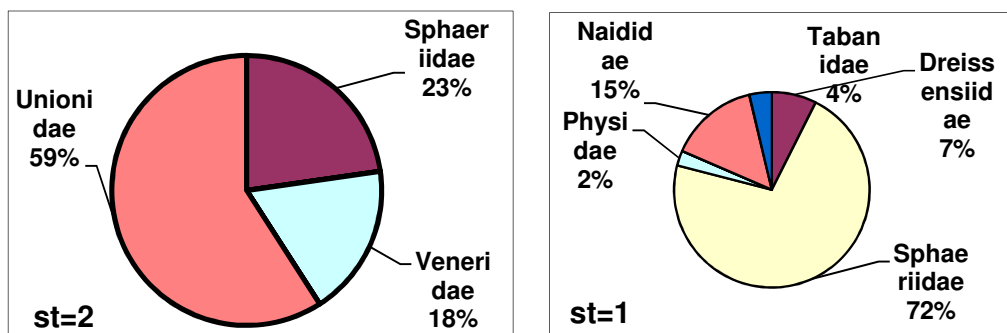
جدول ۱- فراوانی گروههای مختلف ماکروبتوز (تعداد در متر مربع) در دو ایستگاه مورد مطالعه

در رودخانه بهمنشیر ۱۳۹۰

زمستان		پاییز		تابستان		بهار		فصل
St=2	St=1	St=2	St=1	St=2	St=1	St=2	St=1	گروههای ماکروبتوزی
۲۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۵۲	۰	Unionidae
۰	۰	۰	۰	۰	۲۶۴	۰	۰	Dreissensiidae
۲۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۵۲	Sphaeriidae
۰	۸۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	Physidae
۱۷۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	Veneridae
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۲۸	Naididae
۰	۱۳۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	Tabanidae
۶۱۶	۲۲۰	۰	۰	۰	۲۶۴	۳۵۲	۳۰۸۰	جمع

نمودار ۱- تغییرات کل ماکروبتوزها در دو ایستگاه رودخانه بهمنشیر ۱۳۹۲

نمودار ۲- مقایسه درصد فراوانی کل ماکروبنطوزها در ایستگاه او ۲ رودخانه بهمنشیر ۱۳۹۲

در این مطالعه تغییرات تنوع نسبت به مطالعه مشابه در همین منطقه (کیان ارثی ۱۳۸۷) نشان دهنده آن است که ماکروبنطوزها از گونه های آب شور به گونه های آب شیرین شیفتم کرده اند.

منابع:

۱. اسماعیلی و همکاران، ۱۳۸۵، بررسی لیمنولوژی رودخانه بهمنشیر، موسسه تحقیقات شیلات ایران
۲. مهندسین مشاور سازه پردازی ایران، ۱۳۷۴. گزارش میانکار حفاظت رودخانه بهمنشیر. ۵۶ صفحه
۳. کیان ارثی و همکاران، ۱۳۸۹، بررسی وضعیت اکولوژیک استخرهای پرورشی میگوی وانامی در چوئیده آبادان
4. Holme, N.A., and McIntyre, A.D., 1984. Methods for study of marine benthos, second edition, Oxford Blackwell Scientific publication. 387p.